

Epidemiologische update

RAG 23/02/2022

Op 21 januari 2022 heeft het Overlegcomité de coronabarometer als instrument voor communicatie en gestructureerde en proactieve beleidsvoorbereiding inzake sanitaire maatregelen goedgekeurd, waarbij drie beheersniveaus worden gebruikt. De indicatoren en drempels die de RAG hanteert voor de inschatting van de epidemiologische situatie en het bepalen van het beheersniveau worden hier beschreven.

Naast de specifieke drempels steunt de analyse van de epidemiologische situatie verder op een bredere evaluatie, waarbij kwalitatieve (bv. bestaan van clusters) en strategische (bv. teststrategie) indicatoren mee in rekening worden gebracht.

BELANGRIJKSTE VASTSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

Alle indicatoren, zowel wat betreft nieuwe infecties als nieuwe opnames in het ziekenhuis en aantal ingenomen bedden, vertonen verder een dalende trend. Alle waarden blijven echter nog steeds zeer hoog, en de dalende trend voor het aantal besmettingen, het aantal testen en de positiviteitsratio (PR) lijkt te vertragen (te bevestigen de komende dagen) en de R_t neemt opnieuw toe (ook al is deze nog altijd < 1). Zowel de incidentie van besmettingen en de PR beantwoorden nog aan de criteria van beleidsniveau 3. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de PR momenteel voornamelijk personen met symptomen betreft, waarbij dus steeds hogere waarden zullen gemeten worden. Echter, ook voor personen zonder symptomen die een test afleggen zonder gekende blootstelling (zoals voor een opname in het ziekenhuis, of een betalende test voor een CST of reis) wordt nog steeds een hoge PR geregistreerd, gaande van 5 tot 15%.

Het aantal nieuwe hospitalisaties daalt ook minder snel dan het aantal besmettingen. Dit kan wijzen op een (sterke) onderschatting van het aantal nieuwe infecties, onder meer door het gebruik van zelftesten in geval van symptomen (zonder bevestiging door een andere test).

Ook het aantal overlijdens is voor het eerst sedert weken opnieuw licht gedaald. Er is een verder stijgende trend van het aandeel van woonzorgcentra bewoners op het totaal aantal overlijdens, maar ook hier was er de voorbije week een daling van het absolute aantal. In totaal zijn er sedert de start van de epidemie al meer dan 30.000 personen overleden door COVID-19. Achter dit abstracte aantal ligt veel menselijk leed, waarvoor de RAG leden hun medeleven wensen uit te drukken.

Het aantal ingenomen ICU bedden en het aantal consultaties bij huisartsen omwille van COVID-19 beantwoorden aan de criteria voor het beleidsniveau 1 en 2 respectievelijk, maar het aantal nieuwe opnames in het ziekenhuis is nog op niveau 3. Omwille van de nog steeds hoge viruscirculatie en de recente nieuwe toename van de R_t voor het aantal besmettingen, wordt het beleidsniveau deze week nog op 3 gehouden, zodat er meer tijd is om de impact van de versoepelingen op 18 februari op de trend van besmettingen te kunnen inschatten.

Besluit classificatie nationaal: beheersniveau 3 met een verder dalende trend voor nieuwe besmettingen en hospitalisaties.

NATIONAAL

Indicatoren i.v.m. intensiteit

Het aantal vastgestelde nieuwe besmettingen is in de week van 13 tot 19 februari verder gedaald, met gemiddeld 9.273 nieuwe besmettingen per dag, tegenover 14.849 in de voorgaande week (-38%). De daling is wel aan het vertragen. Dit blijkt ook uit een nieuwe toename van het reproductiegetal (Rt) op basis van het aantal nieuwe besmettingen, van 0,657 vorige week tot 0,726 deze week.

De 14-daagse cumulatieve incidentie is verder gedaald van 2.561/100.000 tot 1.466/100.000. De trend is nog steeds vergelijkbaar in alle regio's, met overal een verdere daling in alle leeftijdsgroepen. De hoogste waarden worden nog steeds geregistreerd voor de 10-19-jarigen en de 20-39-jarigen, en de incidentie is nu het laagst voor de leeftijdsgroep van 0 tot 9 jaar (waar nu ook veel minder getest wordt omdat er geen contact tracing meer is op school).

Het aantal uitgevoerde testen is in de week van 13 tot 19 februari verder gedaald voor alle leeftijdsgroepen, met gemiddeld 43.860 testen per dag, vergeleken met ongeveer 54.000 de week ervoor. Er lijkt ook echter een vertraging te zijn van de daling de laatste dagen. Het gaat om een daling van het aantal testen voor personen met symptomen (mogelijk geval, zelfevaluatie tool en bevestiging van een positieve zelftest), voor de andere indicaties is het aantal testen stabiel.

Er is ook een verdere daling van het aantal zelftesten dat in apotheken wordt verkocht, met in de week van 13 tot 19 februari een totaal van 154.507 verkochte testen¹, vergeleken met ongeveer 225.000 de week daarvoor (Bron: APB & OPHACO). Het aantal gerapporteerde positieve zelftesten is de voorbije week ook verder sterk gedaald, met een totaal van 15.717, vergeleken met ongeveer 26.000 de week voordien. Voor 15.539 personen werd er een PCR-test uitgevoerd ter bevestiging, waarvan 87,5% een positieve PCR-test had (stabiel).

De positiviteitsratio (PR) is ook verder gedaald in alle leeftijdsgroepen (maar slechts beperkt voor de 65-plussers), met in de week van 13 tot 19 februari een waarde van 24,3% vergeleken met 30,9% de week daarvoor. De hoogste waarde wordt nog steeds geregistreerd bij de 10-19 jarigen (36,2%). Er lijkt wel een stabilisatie te zijn van de PR voor testen die via de zelfevaluatie tool worden aangevraagd (op een hoog niveau, 45%) en beperkter ook voor testen in het kader van screening of een betalende test. Voor de symptomatische personen varieert de PR nog steeds tussen 30 en 40%.

Het aantal contacten met een huisarts voor vermoeden van COVID-19 is in week 7 verder gedaald, met nationaal gemiddeld 64 contacten per 100.000 inwoners per dag, vergeleken met 82/100.000 de week voordien (Bron: huisartsen Barometer). Dit komt overeen met het criterium voor beleidsniveau 2. De daling wordt verder geregistreerd in alle regio's.

De incidentie van consultaties voor griepaal syndroom bij de huisartsenpeilpraktijken daalde ook verder, maar statistisch niet significant, van 283 naar 231 episodes/100.000 per week.

De ervaren werkbelasting voor vermoeden van COVID-19 daalde de voorbije week ook verder (maar statistisch niet significant), van 36% naar 23%, waarbij 21% van de artsen deze als hoog en 2% als zeer hoog beschouwden.

¹ Mogelijke onderschatting omdat de registratie op naam voor burgers zonder verhoogde terugbetaling geen verplichting is maar een aanbeveling. Preliminaire data, mogelijke vertraging op rapportering voor meest recente dagen.

Indicatoren i.v.m. ernst

Het aantal nieuwe hospitalisaties voor COVID-19 is in de week van 16 tot 22 februari verder met eenzelfde snelheid gedaald, met gemiddeld 194 opnames per dag, vergeleken met 261 de week ervoor (-26%). De grenswaarde van 150 nieuwe opnames per dag om over te gaan naar het beleidsniveau 2 is momenteel nog niet bereikt.

Het reproductiegetal (Rt) gebaseerd op het aantal nieuwe hospitalisaties is vergeleken met de week ervoor nog licht gedaald tot 0,819, vergeleken met 0,862 de week voordien. De predictiemodellen voor het aantal nieuwe hospitalisaties tonen verder een dalende trend.

Het totaal aantal ziekenhuisbedden ingenomen door COVID-19 patiënten is ook verder gedaald met eenzelfde trend, met een totaal van 2.823 ingenomen bedden algemeen (-20%) en 287 ingenomen ICU-bedden (-21%), waarbij de drempelwaarde voor beleidsniveau 1 bereikt werd. De aantallen blijven wel nog steeds hoog. De daling van het aantal ingenomen ICU bedden wordt verder voornamelijk verklaard door een daling van het aantal nieuwe opnames.

Het aandeel van WZC-bewoners op het aantal nieuwe hospitalisaties is verder toegenomen, van 7,8% de week voordien tot 9,4% deze week. Deze trend is al een aantal weken stijgend. Meer informatie over de surveillance in ziekenhuizen is beschikbaar in een wekelijks rapport.

Het aantal overlijdens is voor eerste keer sedert weken opnieuw gedaald, met in de week van 14 tot 20 februari een totaal van 260 geregistreerde sterfgevallen (niet geconsolideerde data, vergeleken met 328 de week voordien), variërend van 22 tot 51 sterfgevallen per dag. Het aandeel WZC-bewoners op het totaal aantal overlijdens is wel verder toegenomen en vertegenwoordigt 31,9% van de sterfgevallen (vergeleken met 26,6% de week voordien). Het sterftecijfer in week 7 bedroeg 2,26/100.000 inwoners in België, 2,69/100.000 in Wallonië, 2,17/100.000 in Vlaanderen en 1,48/100.000 in Brussel. Dit is overal een daling. In Wallonië was er wel nog een toename van het aantal overlijdens voor de 65-84-jarigen bij niet WZC-bewoners.

De voorbije week werd een totaal van meer dan 30.000 overlijdens door COVID-19 geteld sedert de start van de epidemie. Het grootste aantal werd geregistreerd in de eerste (32%, over verloop van 4 maanden) en de tweede golf (40%, over 6 maanden). De huidige golf was op datum van 21 februari verantwoordelijk voor 6% van de overlijdens. De meeste sterfgevallen betroffen personen van 85 jaar en ouder, maar tijdens golf 3 en 4 waren er meer overlijdens bij 75-84-jarigen.

Andere indicatoren

Alle indicatoren in de woonzorgcentra (WZC) zijn de voorbije week verder gedaald (in een context van globaal stabiele participatiegraad), met een daling van zowel het aantal nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen per 1.000 WZC bewoners nationaal, het aantal nieuwe hospitalisaties en het aantal nieuwe bevestigde COVID-19 gevallen bij personeelsleden (zie dashboard voor meer details).

Ook het aantal nieuwe clusters in de WZC is verder gedaald, met in week 7 tot nu toe 57 nieuwe mogelijke clusters². De proportie WZC met een grote uitbraak (prevalentie van minstens 10 bevestigde gevallen onder de bewoners) is ook gedaald (11% vergeleken met 18% de week voordien).

Het totaal aantal nieuwe clusters is in week 7 (14 tot 20 februari) in alle regio's verder gedaald. In totaal werden er 358 nieuwe clusters gedetecteerd, vergeleken met 552 de week voordien. Nieuwe clusters werden nog steeds vooral geregistreerd in WZC (156 vergeleken met 229 de week voordien) en op de werkplaats (117 vergeleken met 183 de week voordien). Er is vermoedelijk een belangrijke onderschatting van het aantal clusters in het onderwijs/crèches.

Het aantal besmettingen op scholen is in de week van 14 tot 20 februari verder sterk gedaald. In het Nederlandstalig onderwijs waren er 3.481 bevestigde besmettingen bij leerlingen en 1.555 bij personeelsleden. Dat laatste aantal is minder gedaald dan bij leerlingen, mogelijk omdat personeel nog meer getest wordt. In het Franstalig onderwijs waren er 2.306 gerapporteerde infecties bij leerlingen en 192 bij personeelsleden. Het aantal besmettingen wordt in beide systemen mogelijk wel onderschat door het gebruik van zelftesten, waarvoor niet steeds een bevestigingstest wordt aangevraagd.

De mobilitetsgegevens op basis van Google data tonen voor week 7 een progressief stijgende trends voor verplaatsingen naar het werk sedert begin februari, dus vooraleer het verplicht telewerken opgeheven werd (op 18/02).

De surveillance op afvalwater aan de hand van drie indicatoren³ toont een verdere dalende trend van de virusconcentratie. Op basis van de resultaten van 16 februari voldoen van de 41 zuiveringsinstallaties die momenteel opgevolgd worden⁴ nog 5 gebieden aan de indicator "Hoge circulatie" (Basse Wavre, Gent, Grimbergen, Liège Sclessin en Montignies sur Sambre) (vergeleken met 16 de week voordien) en geen enkel gebied aan de indicator "Stijgende trend". Het aantal gebieden die voldoen aan de indicator "Snelle toename" is wel opnieuw licht gestegen, van 1 naar 5 (Grimbergen, Harelbeke, Hasselt, Leuven en Turnhout). Door de hevige recente regenval is er mogelijk een lichte onderschatting van de virusconcentraties. Meer informatie over de methodologie en de analyse van de resultaten is te vinden in een wekelijks verslag.

² Het gaat om mogelijke clusters omdat deze theoretisch gedetecteerd werden op basis van de data uit de surveillance. Er is een onderzoek van de uitbraak nodig om dit te bevestigen in de praktijk.

³ De surveillance volgt de evolutie van de concentratie van het SARS-CoV-2-virus in het afvalwater. De indicator "Hoge circulatie" geeft de gebieden aan waar de gemeten virusconcentraties hoog zijn (ten minste de helft van de maximumwaarde die in de derde golf, tussen midden februari en begin mei, werd geregistreerd). De indicator "Snelle toename" heeft betrekking op de zones waar de gemeten virusconcentratie in de afgelopen week snel is toegenomen (stijging met meer dan 70% over de laatste 7 dagen). De definities voor "Hoge circulatie" en "Snelle toename" werden in week 46 aangepast. De indicator "Stijgende trend" geeft de bekkens aan waar de virusconcentraties over de laatste 14 dagen meer dan 6 dagen is toegenomen.

⁴ Als gevolg van de overstromingen in juli zijn de waterzuiveringsinstallaties van Wegnez (Verviers) en Grosses-Battes (Luik) nog steeds buiten werking. Deze twee gebieden zijn daarom momenteel niet opgenomen in de surveillance. Luik is nog goed vertegenwoordigd, maar Verviers niet.

In de periode van 7 tot 20 februari werden 1.415 willekeurige stalen gesequenced in het kader van de baseline surveillance van circulerende varianten. Hierbij ging het voor 78,4% om Omikron subtypes BA.1 en BA.1.1 samen (verdere daling) en voor 21,2% om Omikron BA.2 (sterke stijging vergeleken met 14,2% de periode voordien, met verdere versnelling voor recentere dagen). Deze proportionele toename lijkt nog steeds het gevolg te zijn van een sterke daling van de besmettingen door BA.1/BA.1.1, eerder dan een reële stijging van BA.2 infecties. Het aandeel van Delta besmettingen is verder gedaald tot < 0,1%. Meer informatie is beschikbaar op de website van het NRC.

PROVINCIES

De epidemiologische situatie op het niveau van de provincies/regio's weerspiegelt de situatie op nationaal niveau. Alle indicatoren vertonen een dalende trend in de meerderheid van de provincies/regio's.

De meerderheid van de indicatoren met betrekking tot het aantal besmettingen zijn verder gedaald in alle provincies/regio's (14-daagse cumulatieve incidentie, aantal gevallen over de laatste 7 dagen, aantal testen, PR). De Rt is licht toegenomen in de meeste provincies, maar blijft overal laag en < 1 .

De indicatoren met betrekking tot ziekenhuisopnames vertonen ook een verder dalende trend. Zowel de 7-daagse incidentie voor het aantal ziekenhuisopnames het aantal door COVID-19 bezette bedden op intensieve zorgen is in alle provincies/regio's gedaald. Er zijn wel nog grote verschillen tussen provincies, waarbij de incidentie varieert tussen 2,9/100.000 (in Waals-Brabant) et 17,1/100.000 (in Luik).

Het beheersniveau blijft op niveau 3 voor bijna alle provincies. In Vlaams-Brabant daalt het niveau tot 2, omdat zowel het aantal nieuwe ziekenhuisopnames op 7 dagen en het aantal bezette IC-bedden gedurende meer dan een week de vereiste drempels hebben bereikt en de neerwaartse trend aanhoudt. In de provincies Luxemburg, Namen en Waals-Brabant en de Duitstalige Gemeenschap is er ook een meer gunstige evolutie van de hospitaal indicatoren, met een dalende trend van besmettingen. Indien deze tendens verder aanhoudt kan volgende week ook naar niveau 2 gegaan worden.

Periode	Besmettingen 14d incidentie per 100.000	% Wijziging Gevallen (7d)	Aantal testen/ 100.000	Rt infecties	PR	Hospitalisaties 7d incidentie per 100.000 ⁵	ICU bezetting	Verdubbelings/ halveringstijd nieuwe hospitalisaties	Beheers- niveau
België	1.466	-38%	2.665	0,726	24,3%	12,7	14%	-20%	3
Antwerpen	1.630	-29%	2.726	0,793	27,6%	15,2	13%	-3%	3
Brabant wallon	1.498	-47%	2.611	0,639	23,0%	2,9	30%	-43%	3
Hainaut	1.379	-46%	2.221	0,652	25,5%	13,7	16%	-32%	3
Liège	1.160	-47%	1.824	0,643	24,9%	17,1	14%	-9%	3
Limburg	1.770	-31%	2.779	0,772	29,7%	15,9	9%	-11%	3
Luxembourg	1.868	-47%	2.463	0,652	29,6%	9,0	16%	-18%	3
Namur	1.577	-46%	2.130	0,649	28,2%	9,9	19%	-31%	3
Oost-Vlaanderen	1.493	-35%	2.731	0,754	24,9%	12,7	12%	-20%	3
Vlaams-Brabant	1.458	-27%	2.915	0,804	23,9%	3,4	15%	-40%	2
West-Vlaanderen	1.373	-36%	2.705	0,743	23,6%	16,8	10%	-25%	3
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.094	-47%	2.963	0,649	15,8%	11,8	19%	-25%	3
Deutschsprachige Gemeinschaft	1.647	-44%	1.871	0,683	33,9%	6,4	NA	NA	3

⁵ Resultaten voor week 7, van 14 tot 20 februari 2022.

GEMEENTEN

Er is momenteel slechts één gemeente met een stijgende trend (in de provincie West-Vlaanderen), vergeleken met geen enkele de week voordien en vier de week daarvoor.

De gemeenten met de hoogste incidenties bevinden zich nog steeds vooral in de provincie Luxemburg. De incidenties zijn overal sterk gedaald, en variëren van 751 tot 2.896/100.000.

De volgende personen hebben deelgenomen aan dit advies:

Emmanuel André (UZ Leuven), Emmanuel Bottieau (ITM), Steven Callens (UZ Gent), Géraldine De Muylder (Sciensano), Naima Hammami (Zorg en Gezondheid), Niel Hens (UAntwerpen/UHasselt), Vicky Jaspers (KCE), Anthony Kets (Onderwijs Vlaanderen), Valeska Laisnez (Sciensano), Sanne Lenaerts (FOD Volksgezondheid), Tinne Lernout (Sciensano), Quentin Mary (SSMG), Pierrette Melin (CHU Liège), Geert Molenberghs (UHasselt-KULeuven), Alessandro Pellegrino (AViQ), Petra Schelstraete (UZ Gent), Giulietta Stefani (Sciensano), Steven Van Gucht (Sciensano), Greet Van Kersschaever (Domus Medica), Sidonie Van Renterghem (ONE).